

סיפורי צדיקים

גליח 437
שנה ו' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

אחד מתלמידי רבי שמעון בר יוחאי ושמו רבי יצחק, יצא בבוקר מביתו בדרכו לבית הכנסת, ונתקל באיש עני שהיה לו רק מטבע בן חצי מעה. פתח העני בדברי תחנונים: "אנא, רחם נא על חיי ועל נפשות ילדי המסכנים! ענה לו רבי יצחק בקול רחמני, והלא מצבי הוא בדיוק כמצבך, ואין בידי דבר חוץ ממתבע עלובה של מחצית המעה, גם זה טוב בשבילי, השיב העני האומלל, בידי חצי מעה, ואם תתן לי את המטבע שבידך, תהיה לי מעה שלמה, ואוכל לקנות בה ככר לחם, אשר תשביע את רעבונו של ילדי המסכנים. הסכים רבי יצחק ונתן לו את המטבע שלו בשמחה. העני מיהר לביתו כדי להחיות את בני משפחתו, ואלו רבי יצחק המשיך בדרכו לבית הכנסת. בלילה, ישן רבי יצחק על מיטתו - והנה חלום. בחלומו הוא עומד על שפת הים, כשלתע מתנפלים עליו שונאים. ועומדים להשליכו לתוך מעמקי הים! והנה הוא מבחין ברבו, רבי שמעון בר יוחאי, המושיט ידיו להצילו, אך המרחק ביניהם רב מדי, וקצרה ידו של רבי שמעון מלהושיע, והוא אינו מצליח להצילו, עוד רגע והנה הוא טובע. בעוד הוא מפרפר בין חיים למות, הוא חש ביד המוציאה אותו מן המים. התבונן רבי יצחק לראות מי הוא המציל אותו, והנה זה העני אשר פגש בבוקר, שמהיה עתה לעזרתו, הצילו ממעמקי הים, ומסר אותו לידי רבו רבי שמעון. התעורר רבי יצחק משנתו, ולבו הלם בקרבו מאימת החלום. אט אט הוא נרגע מחלומו המבעית, והתעמק להבין את פשרו. פתאום הובהר לו, כי מן השמים גילו לו שעמד בסכנה גדולה וגזרה איומה ריחפה עליו, ורק בזכות מחצית המעה, בכוחה של מטבע קטנה זו, אשר בה החיה נפשות רעבות ניצל מגזרה כה קשה, ורבו רבי שמעון יכול היה לבקש עליו זכות.

(עפ"י זהר פרשת בשלח)

פרשת השבוע

כאשר נודע בעיר דבר מאסרו של הרב הנערץ. רעשה וגעשה העיר, ובני הקהילה מיהרו לאסוף את הכסף הדרוש כדי לשחרר את רבם הגדול רבי אברהם שלמה בטרם יכנס השבת.

אם מחוט ועד שרוך נעל וגו' אני העשרתי את אברם בראשית
(י"ד - כ"ג)

מסופר על הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, שהיה נזהר מאד כל ימי חייו שלא לקבל מתנות חינם. על עקרון זה שמר למרות שהיו לו נסיונות קשים. בימי נעוריו היתה תקופה שחי בדוחק רב הוא וביתו. הפצירו בו ידידים טובים לקבל מהם תמיכה בדרך כבוד. אולם הוא דחה הצעות אלו בשתי ידיו. כשזוג' הרבנית ניסתה פעם להשפיע עליו שישנה את דעתו. ענה לה בבת צחוק, כן, מפצירים בי לקחת. את יודעת למה? מכיון שהם בטוחים שלא אקבל, אם אתחיל לקבל יפסיקו להציע לי את תמיכתם.

וישמע אברם כי נשבה אחיו וגו' וירדה עד דן וגו'
(י"ד - ט"ז)

הגה"ק רבי אליהו הכהן בעל "שבט מוסר" זיע"א סיפר על אביו הגה"ק רבי אברהם שלמה האיתמרי מאיזמיר זיע"א שהיה זהיר ומשתדל מאד במצות פדיון שבויים, מנהג מיוחד במינו היה נוהג כל ימיו, בערבי שבתות היה מפקיד סכומים גדולים בידי הנהלת בית האסורים בתור ערבון, על מנת שזו תשחרר את האסירים היהודים למשך יום השבת, כדי שיוכלו לשבות שבתם בחיק המשפחה. כמה פעמים אירע שהאסירים ברחו ולא חזרו לאחר השבת, והיה רבי אברהם שלמה מפסיד את דמי הערבון שהפקיד עבורם.

פעם קרה שלא היה בידו רבי אברהם שלמה הסכום הנדרש לשחרר את האסיר, נכנס במקומו וישב בבית האסורים, ואילו את האסיר שלח לשבות בביתו בשמחה ובטוב לב. אולם

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:28 ת"א: 5:29 ר"ת: 6:04

פרשת לך

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:15 ת"א: 4:30

היהודי שניצל מהשמד

בעיירה קטנה לא הרחק מליאזני, מקום מגורו של הרה"ק בעל התניא זיע"א על הדרך המובילה לעיר המחוז וויטעבסק, גרה אלמנה אחת עם שלושת יוצאי חלציה שתי בנות ובן אחד, הבן למד בישיבה באחת הערים הרחק מן הבית, והבנות עזרו לאם בפרנסת הבית. לאם היתה אכסניה, מקום אליו היו התושבים הנכריים באים לשתות יי"ש ולהיטיב לבם במאכלים יהודיים, וזה היה מקור הפרנסה לאם ולבני ביתה. כשבגרה הבת הבכירה, השיאה אמה לאברך למדן וירא שמים שישב על שולחנה, האברך ישב בבית האלמנה והגה בתורה. בין באי האכסניה, היה גם כומר העיירה, מפעם לפעם היה הכומר חוטף שיחה עם האברך, ומנהל אתו ויכוחים אודות עניני דת שונים. הכומר ניסה להוכיח כי האמונה שלו היא האמיתית, אולם האברך היה מפריך את הוכחותיו. הכומר הוכרח להודות, כי האברך מנצחו כל פעם, והיה משבח את האברך על למדנותו וידענותו. האברך נהנה מאד מהכבוד הזה שהיה הכומר מכבדו, ועל אף היותו תלמיד חכם וירא שמים, היה מטבעו אוהב כבוד, לפיכך נמשך תמיד לויכוחים עם הכומר, ולאחר כל ניצחון התגאה יותר ויותר.

יום אחד עברו דרך האכסניה מספר תלמידי חכמים, שנשארו מספר ימים באכסניה, ובראותם את דרך הויכוחים שמנהל הכומר עם האברך לא מצא הדבר חן בעיניהם, הם התרו בו לבל ימשיך בדרך זו, אשר מלבד ביטול התורה הכרוך בכך, הרי לא יכולה לצמוח מכך כל טובה, אולם האברך לא שעה אליהם והמשיך לנהל ויכוחים עם הכומר. באחד הויכוחים סיפר הכומר לאברך, כי בהיותו בוויטעבסק אצל הבישוף, שיבח לפניו במאד את האברך היהודי המתמצא ויודע עניני דת רבים, ואף יודע פרק בהלכות ויכוח ומלומד גדול, הבישוף ראש הכמרים ביקש לראותו וגם לשוחח עמו, הכומר הציע לפני האברך כי בנסוע הכומר בפעם הבאה אל הבישוף לוויטעבסק, יצטרף האברך אליו. בתחילה לא אבה האברך לשמוע על ההצעה הזו, אולם לאחר הכומר הפציר בו רבות וסיפר לפניו את גודל הכבוד שיוכל לנחול שם, כשינצח את הבישוף, נאות האברך לקבל את הצעת הכומר. בבוא האברך לוויטעבסק התקבל בכבוד גדול לפני הבישוף, אשר ניהל אתו שיחה ארוכה מאד בעניני דת. האברך ענה לבישוף על כל שאלותיו ויצא כמנצח בכל השאלות והתשובות לאחר השיחה הסכים האברך להפצרות הכומר להישאר אצל הבישוף מספר ימים. ראש הכמרים מסר לאברך חדר מיוחד, ואוכל כשר היה האברך מביא בעצמו מן השוק, הוא עשה לו היכרות עם עוד כמרים רבים שבאו אליו, ומאד שבחו את האברך הזה וחלקו לו כבוד רב. כעבור מספר ימים חזר האברך אל עיירתו שמח וטוב לב, הוא לא גילה לאף אחד ממשעו אל ראש הכמרים, אולם גאותו

העצמית גברה מיום ליום. כעבור כמה שבועות, עברו מספר אורחים דרך העיירה והתעכבו באכסניה, הם היו תלמידי חכמים מופלגים ושוחחו ביניהם בדברי תורה. האברך התערב בשיחה והביע גם הוא את סברותיו, אולם על אף ידיעתו הגדולה בתורה, טרם הגיע ללמדנות מופלגת כזו של תלמידי החכמים המבוגרים הללו. האורחים הפריכו את סברותיו והעירו לו, כי לא נאה לאברך צעיר להתערב בצורה כזו בין מבוגרים, ומוטב לו להאזין לדברי מבוגרים ממנו בחכמה ובשנים ביראת הכבוד ודרך ארץ. הדברים האלה של האורחים פגעו באברך קשות, הוא נעלב מאד מדבריהם הקשים והחל לנטור שנאה לבני תורה. הגויים להבדיל מעריצים יותר את תורתו מאשר בני תורה, חשב בהתמרמרות, הגאווה התפרצה במלא תקפה.

בכפר הסמוך בנו כנסיה חדשה, בסוף הקיץ הגיע לכפר ראש הכמרים כדי לחנך את הכנסיה. לאחר טכס חינוך הכנסיה ערך הבישוף מסע על פני הכפרים והעיירות שבסביבה, במסעו הגיע גם לכפר בו גר האברך, בהודמנות זו נכנס אל האכסניה עם כל בני פמלייתו והתועד שעה ארוכה עם האברך, גאוותו של האברך גאתה יותר ויותר מן הכבוד הזה שחילק לו הבישוף, אף כל בני הכפרים החלו לחלוק לו כבוד יותר מבתחילה. לאחר חג הסוכות נסע האברך מביתו למשך מספר שבועות. בחזרו היה מאד מפוזר ומבולבל, כעבור מספר ימים נסע שוב, איש מבני הבית לא ידע לאן נסע בתחילה, מה פשר חזרתו המופרזת והנטיעה הבהולה מיד לאחר מכן. תקופה ארוכה עברה, ואין כל ידיעה מהמתרחש אתו, והיכן הוא נמצא. בערב שבת חנוכה הגיע ממנו מכתב בו הוא מודיע, כי הוא נמצא אצל ראש הכמרים בוויטעבסק, וכי יש לו שם דירה פרטית מרווחת, כבוד גדול חולקים לו אנשי הכמורה, והבישוף אף הבטיח לו עתיד מזהיר. אשתו וחמתו לא הבינו את פשר המכתב וכוונתו, אולם הבן שהגיע הביתה לחנוכה מהישיבה, בקראו את המכתב שהגיע מהגיס צעק מרה: "וועלוויל, כך היה שמו, נמצא אצל ראש הכמרים ועומד להשתמד".

יללה גדולה פרצה בבית, בקוצר רוח חיכו כבר לצאת השבת, שבת שחורה היתה זו לכל המשפחה. מיד לאחר ההבדלה על אף הקור החזק וסופת השלגים המשתוללת בחוץ, שמו פעמיהם אל בעל התניא בליאזני, הם התפרצו לביתו של הצדיק ביללת זעקה: רבי, "וועלוויל נמצא אצל ראש הכמרים בוויטעבסק ורוצה להשתמד" הצילו רבי. "בעל התניא" ישב אותה שעה במסיבת מלוה מלכה, קהל גדול הסב מסיב לשולחן, כולם הופתעו ונודעזעו מדברי האלמנה ובניה שנאמרו בלב שבור, ותוך כבי גודל והולך הם חכו למוצא פי הרבי. הצדיק התעמק במחשבותיו, זרועותיו על השולחן וכפות הידיים על פניו, פניו להטו להט אש קודש. כעבור זמן מה פקח את עיניו ואמר: אין ביכולתי לעזור במאורע זה במאומה יכול אני רק לספר לכם על מקרה דומה שקרה לפני שנים.

משל ונמשל

כל טובות העוה"ז מותנות בקיום התורה והמצוות

אדם הנהנה מהעולם הזה ואינו חפץ בקיום המצוות, הרי שהוא אוכל עולמו בחייו, ואף אם עשה מעשה מצוה זה או אחר, נחשב לו נדבר כניכוי שכרו.

משל למה הדבר דומה: לעשיר שהיתה לו בת כלילת המעלות, ואביה חיפש לו חתן מופלג בתורה ובמידות, אחר יגיעה מצא בחור בעל מעלות יחיד ומיוחד. אביו של הבחור גר בעיר רחוקה, שלח העשיר את מרכבתו ההדורה להביא את האב אל עירם, כדי לסיים את השידוך במזל טוב. כאשר הגיע אביו של החתן ונפגש עם אבי הכלה, נמלך בדעתו ומסיבה כלשהי לא הסכים לשידוך. ראה העשיר כי אבי החתן אינו מסכים לשידוך, החליט לשחד אותו בממון, ולחש על אזנו כי מלבד סכום הנדוניה שיתן בעין יפה לבני הזוג, בדעתו לתת עוד ארבע מאות זוז לאבי החתן. למרות ההצעה המפתה נשאר אבי החתן בסירובו ולא הסכים לשידוך. כאשר ראה אבי הכלה כי כן, פנה אל הבחור עצמו, ועד מהרה סיכמו שניהם על השידוך למזל טוב ללא הסכמת אבי החתן. לאחר חתימת שטר התנאים בא אבי החתן אל העשיר וביקש ארבע מאות זוז כפי שהובטח לו ענה העשיר: לא ולא! אמת כי הבטחתי לך סך זה, אולם רק כדי לזרז אותך להסכים לשידוך, אך עתה כבר נחתם השידוך למזל טוב ללא הסכמתך, ועכשיו מה לי ולך? **והנמשל:** הקדוש ברוך הוא עשה כביכול שידוך עם בני ישראל, אלא שעיקר השידוך הוא עם הנפש החפצה בקיום המצוות. אמנם, הנפש עומדת ביד הגוף, וכל מצווה שתחפוץ לקיים, עליה לבקש תחילה את רשות הגוף שיתרצה ויסכים לדבר, הנפש צריכה את רצון הרגליים ללכת אל בית המדרש, ואת הסכמת הידיים ללבוש ציצית ולהניח תפילין וכדומה. על כן אם הגוף מסכים ברצון, מן הראוי לתת לו מעט שכר בעולם הזה על שהסכים לרצונותיה של הנפש. אולם אם הגוף אינו חפץ בכך, על פי דין ראוי לו שלא ייחנה מן העולם הזה כלל וכלל, אם אכן נהנה, ידע כי מכלה הוא את מעט שכרו השמור לו לעולם הבא.

(המגיד הק' מדובנא זיע"א)

היה זה בחורף שנת תקנ"ט, החל הרבי את סיפורו, הייתי אז במעזריטש אצל מורי ורבי המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א. לא הרחק ממעזריטש היתה עיירה של גויים, ומשפחה של יהודים התיישבה במקום. ליהודי זה שהתיישב בעיירה זו היו מספר ילדים, אחד מהם למדן וירא אלקים, ולפתע נכנסה בו רוח שטות להשתמד רחמנא לצלן, לא שהוא כפר ח"ו חס וחלילה בבורא, אלא מחמת גאות נכנסה בו רוח שטות זו, הוא הלך אל הכומר וביקש להשתמד. לא הועילו כל תחנוני האב וזעקותיו, בכי האם ויללותיה, הבחור עמד בשלו. בא האב מוכה יאוש לפני מורנו המגיד ממעזריטש בבכי מר וסיפר על האסון שפקד אותו, הוא הפיל בקשתו לפני רבינו כי יציל את בנו מרדת שחת. רבנו נכנס לדביקות עילאית, ולאחר מכן אמר דבר תורה על הפסוק "נפש כי תחטא ומעלה מעל בה". כאן הפסיק בעל התניא את סיפורו לרגע קט, וחזר אות באות את דבר התורה שאמר אז המגיד ממעזריטש. לכשגמר רבינו את דבר התורה המשיך הרבי את סיפורו, צינה למנין תלמידים כי יהיו ערים כל הלילה, ויאמרו מזמורי תהלים בכוונה גדולה עד אור היום. אני הייתי בין עשרת התלמידים שאמרו כל הלילה תהלים בכוונה גדולה. למחרת בא הבחור ההוא לרבינו בבית המדרש, אף אחד מאתנו תלמידי המגיד לא שאל אותו מאומה, מיהו, ומאין הוא בא, ומה מעשיו? הוא התעכב מספר ימים במעזריטש, נכנס אל הרבי ושוחח עמו ביחידות, חזר הביתה ונשאר יהודי נאמן. בזאת סיים בעל התניא את סיפורו, הוא בירך את ברכת המזון ונכנס לחדרו הפרטי.

מיד עם צאת הרבי לחדרו, בחרו במנין אברכים מהמצויינים שבתלמידי, שיהיו ערים כל הלילה ויאמרו תהלים עבור וועלויל. לפנות בוקר חזרה האלמנה ומשפ' חזרה אל כפרם. כעבור זמן מה אחרי צאתם הופיע אברך בבית מדרשו של הרבי וחבילה על גבו, בשמעו כיצד אומרים כולם מזמורי תהלים בלב נשבר, לקח האברך אף הוא ספר תהלים, דמעות רבות נשרו מעיניו והוא הצטרף אל אומרי התהלים. כל יושבי בית המדרש הבינו מיד מיהו האברך, אך אף אחד לא העיז לגשת לשאלו, מיהו ומאין הוא? כל שבוע הימים של חג החנוכה ישב האברך בליאזני והאזין לדברי התורה שנאמרו מפי הרבי. לאחר חנוכה נכנס האברך ליחידות אצל הרבי ומיד לאחר מכן שם פעמיו חזרה אל ביתו. כעבור מספר שבועות, עקר האברך יחד עם כל משפחתו מהעיירה ההיא אל ישוב אחר, הוא היה בא לעתים תכופות לליאזני אל הרבי ונהיה לאחד ממובחרי האברכים החסידיים.

צ'ין אדם לחברו

קיום הכנסת אורחים בגופו

מסופר על הרה"ק רבי שמואל מדאראג זיע"א, (יומא דהילולא ט"ו מרחשון) כשבאו אליו אורחים עלה דרך סולם לגג ביתו, והוריד בכבודו ובעצמו מזרונים למען האורחים, אמרו לו למה מטריח עצמו רבינו? אנחנו נוריד את המזרונים. שחק רבי שמואל ואמר: מחר בבוקר כשאלך עם הטלית ותפילין לביהכ"ג להתפלל, תפנו אלי ותגידו למה לך להטריח עצמך וללכת להתפלל, אנחנו נתפלל עבורך, כלום אשמע לכם?

להקים שם ישראל

פעם אחת קיטרג אחד הרבנים בפני הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א, על פלוני שיצא לתרבות זרה וחילל שם שמים ברבים, וקיללו נמרצות "ימח שמו".

נעמד רבי יוסף חיים ואמר: חס ושלום, אסור לומר כן על בן ישראל, זה אף נוגד את ההלכה, שהרי ההלכה היא, שאף אדם מישראל שהמיר את דתו ומת בלי בנים, חייב אחיו לשחרר את יבמתו על ידי חליצה, וחליצה במקום יבום בא, וכל ענין יבום נעשה כדי "להקים על שם אחיו המת ולא ימחה שמו בישראל" ואילו אתה נוקט בלשון "ימח שמו". והוסיף ואמר: להיות יועץ להש"ת ש"ימח שמו" - חס ושלום, מי שמך? במקום זה התפלל שישוב בתשובה, שאם חס ושלום היה נימח שמו של אחו ומנשה ואמנון, איך היה נולד משיח? והרי דוד המלך שראה שיצא אור גדול משמעי (מרדכי הצדיק)

ויתר ולא פגע בו על קללתו, ורק את שמו של עמלק בלבד נצטוונו למחות.

להקל יסורים מיהודי

מסופר על הגאון רבי איסר זלמן מליצר זיע"א שמעשה והתיימר אחד הלמדנים להוכיח, על פירוש מסויים של רבי איסר זלמן שאינו נכון. ולא נתקררה דעתו עד שפרסם דבריו בירחון תורני והשתמש בביטוי שפירושו של רבי איסר זלמן משבש את האמת. משראה אחד התלמידים את דברי הלמדן המבקר, נודרו ובא אצל רבו עם תשובה ניצחת שיוכיח את צדקת דבריו של רבו. עיין רבי איסר זלמן בדבריו ואמר: אינני מתיר לך לפרסם דברים אלו, אותו למדן מבקר, הוא יהודי מר נפש ומדוכא ביסורים, ועתה כשיכול להתפאר בכך שנצחני בהלכה - ישמש לו הדבר פורקן ועידוד כל שהוא לצרותיו, ואם יש בי היכולת לעשות לו טוב על לבו השבור ובכל להקל מעט מיסוריו, למה לא אעשה כן?.

להכיר טובה לעקרת הבית

מסופר על הסבא מקלם זיע"א שבליילי שבתות כשהיה שב הביתה מהתפילה, היה נוהג לשהות זמן מה על יד פתח הבית, ולהתבונן בהנאה גלויה על כל הכנות השבת שערכו לכבודו, על השולחן וכליו הנאים, על מיני המטעמים והמעדנים, כדי לא להיות כפוי טובה לאשתו שטרחה כה הרבה בשבילו, ולהכיר את חסדה עמו.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ג מרחשון

הרה"ק רבי זאב וואלף קיצעס (תלמיד הבעש"ט - תקמ"ט)

הרה"ק רבי ברוך מקאסוב ב"ר אברהם (יסוד האמונה ועמוד העבודה - תקמ"ג)

יום ראשון י"ד מרחשון

הרה"ק רבי אברהם אלימלך הי"ד מקארלין ב"ר ישראל (תש"ג)

יום שני ט"ו מרחשון

מתתיהו בן יוחנן כהן גדול

הרה"ק רבי צבי הירש מטשורטקוב ב"ר מאיר מטיקטין (תקנ"ד)

הרה"ק רבי לייב בעל היסורים (תקצ"ז)

הרה"ק רבי אברהם ישעיהו (חזון איש) ב"ר שמריהו יוסף (תשי"ד)

הרה"ק רבי שמואל מדאראג (אמרי שפר) ב"ר שרגא פייביש (תרמ"ב)

יום שלישי ט"ז מרחשון

רבי עמרם חסידא ב"ר משה נחום - תקצ"ז

הגה"צ רבי אלעזר מן שך ב"ר עזריאל (תשס"ב)

יום רביעי י"ז מרחשון

הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב ב"ר יעקב קאפיל (אהבת שלום - תקפ"ו)

יום חמישי י"ח מרחשון

הרה"ק רבי יחזקאל הכהן מראדומסק ב"ר אברהם ישכר דוב (כנסת יחזקאל-תרע"א)

יום שישי י"ט מרחשון

הרה"ק רבי שמשון העלר מאזויראן ב"ר משולם פייבוש מזובאריז (תר"ח)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הכהן רבינובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רפרום יוסף הר"ם על המצוות.

דיני עניית אמן (י')

א) בברכת אתה חונן, ושאר ברכות שהם תפילה, יכווין בעניית אמן, אמת היא, וגם אני מתפלל שיהי רצון שיקויים דבר זה. (משנה ברורה סימן קכ"ד ס"ק כ"ה)

ב) בקדיש יכווין בעניית אמן, על העתיד, היינו, שיאמנו דבריו מה שהוא מבקש שיתגלה מלכותו במהרה. (שם)

ג) העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כוחו, מוסיף כח בפמליא של מעלה. (זוהר פרשת פינחס דף רכ.)

לע"ג

הר"ר מאיר הלוי ויזל ז"ל
ב"ר אברהם אבא ז"ל
נלב"ע י"ח מרחשון תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז